

Сур Ірина Сергіївна,
ад'юнкт кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ПРОЦЕСІ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ

Тактика використання негласних позаштатних працівників, як в теоретичному, так і в практичному контексті, являється сукупністю засобів і методів, які використовують оперативні підрозділи, в процесі здійснення негласного співробітництва, для отримання інформації, що має оперативний інтерес. Але, існують випадки та ситуації, які можуть перешкоджати, як в цілому, отриманню інформації, так мати неточності або ризики. Такі ситуації можуть безпосередньо стосуватися неправильної організації використання негласних працівників оперативним підрозділом та недотримання тактичних особливостей в роботі з агентурою, що ми і розглянемо в нашій роботі.

Для опрацювання теми використання негласних позаштатних працівників, нами досліджено роботи таких видатних українських науковців: Бірюкова Г. М., Князева С. М., Полякова Є. В.

За Г. М. Бірюковим, оперативно-розшукова тактика – це самостійна складова оперативно-розшукової діяльності, головні положення якої базуються на наукових дослідженнях вчених, передовому досвіді роботи практичних працівників та законодавчих актів, якими регульовано боротьбу зі злочинністю, що є системою спеціальних прийомів, спрямованих на ефективне попередження, розкриття кримінальних правопорушень, розшук злочинців та інших осіб, котрі можуть становити оперативний інтерес [1, с. 32].

Тобто, тактика використання негласних позаштатних працівників – це сукупність спеціальних прийомів, які використовують оперативні співробітники під час використання негласних позаштатних працівників, для досягнення кінцевої мети – отримання та реалізації оперативної інформації.

Недодержання тактичних особливостей в процесі використання агентури оперативними співробітниками може мати певні наслідки. Нами розглянуто тактичні помилки під час негласного співробітництва.

Князев С. М. зазначає, що розстановка сил і засобів підрозділами кримінальної поліції у функціональному плані має передбачати необхідну кількість працівників оперативних підрозділів, джерел оперативної інформації, представників громадськості, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань, а також певних оперативно-розшукових

засобів для забезпечення ефективної діяльності оперативних підрозділів у протидії кримінальним правопорушенням [2, с. 150].

Таким чином, до першої проблеми, що перешкоджає отриманню повної та достовірної оперативної інформації, можна віднести неправильну розстановку негласних позаштатних працівників на території обслуговування, а також недостатню їх кількість для перекриття певної ділянки, що обслуговує оперативний співробітник. Зазвичай, чим більша кількість негласних позаштатних працівників перекривають територію та об'єкти, тим більше полегшують роботу оперативному співробітнику, надають більш точну та перевірену інформацію.

До другої, досить значимої проблеми, можна віднести неспроможність негласного позаштатного працівника, враховуючи всі тактичні особливості, здійснювати роботу, результатом якої буде отримання інформації щодо подій або фактів, що мають значення для оперативно-розшукової діяльності, з однієї сторони. З іншого боку – це недолік у роботі оперативного співробітника, оскільки саме на його плечі лягає підбір кандидатів у негласні позаштатні працівники, які за своїми моральними, діловими, інтелектуальними можливостями зможуть здійснювати завдання, встановлені законодавством.

В свою чергу Поляков Є. В. зазначив, що у процесі агентурного виявлення важливо не тільки добувати відомості про тих, хто готує чи скоює протиправні діяння, але й виявляти осіб, які мають інформацію, значущу для попередження і розкриття кримінальних правопорушень, а також розшуку злочинців, що переховуються. Сюди можна віднести будь-яку людину, якій залежно від різних обставин стало відомо про відомості, що можуть бути використані як в офіційному (процесуальному) порядку, так і для здійснення оперативно-розшукових заходів щодо виявлення винних осіб і їх викриття [3, с. 101].

Також, негласні позаштатні працівники можуть надавати таку інформацію:

- щодо місцезнаходження викраденого майна та можливих місць його збуту;
- якщо це стосується викрадення транспортних засобів, то можливого місця відстоювання автомобіля;
- щодо встановлення осіб, які розповсюджують наркотичні засоби;
- у воєнний час особливе місце посідає: надання інформації щодо незаконного продажу (обігу) вогнепальної зброї та бойових припасів, привезених з зони проведення бойових дій;
- встановлення диверсійно-розвідувальних груп;
- встановлення осіб, які пропагандують комуністичну символіку, чи є очевидцями кримінального правопорушення тощо.

Князєв С. М. зазначає, що від повноти різнобічної інформації, оперативності її надходження та якості опрацювання залежить ефективність і

своєчасність виявлення та документування кримінальних правопорушень оперативними підрозділами [2, с. 149]. Таким чином можна прослідкувати третю проблему, що стосується тактичних особливостей використання негласних позаштатних працівників.

Надання рекомендацій негласним працівникам та їх заохочення співробітниками оперативного підрозділу, а також правильне здійснення керівництва негласним апаратом під час здійснення ними завдань з отримання інформації може передувати якнайшвидшому та якіснішому одержанню відомостей щодо подій та фактів, що мають оперативний інтерес. Тобто, коротко цей проблемний момент можна назвати – недостатньою підготовкою оперативного співробітника щодо керівництва негласними позаштатними працівниками.

Підсумовуючи вище вказане можна дійти висновку, що в процесі здійснення службових обов'язків з виявлення, попередження та запобігання кримінальним правопорушенням оперативними співробітниками може бути допущено ряд тактичних помилок, що в подальшому можуть перешкоджати отриманню інформації негласними позаштатними працівниками. Дотримання співробітником кримінальної поліції тактичних особливостей розстановки негласних позаштатних працівників, їх підготовки та керівництва може бути підґрунтям отримання точної та у найкоротші строки оперативної інформації.

Список використаних джерел

1. Бірюков Г. М. Сутність та поняття оперативно-розшукової тактики : лекція. Київ: Нац. ун-т держ. податк. служби України, 2012. 32 с.
2. Князев С. М. Загальна характеристика організації оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи національної поліції України. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. № 4 (3). С. 146-151.
3. Поляков Є. В. Деякі аспекти використання конфіденційного співробітництва в діяльності кримінальної розвідки. Організаційно-правові аспекти досудового слідства. Південноукраїнський правничий часопис. 2016. № 1. С. 99-102.